

Lektionsförslag i samhällskunskap

Här presenteras tre förslag på arbetsområden om romer som nationell minoritet. Förslagen är tänkta att användas i årskurserna 7-9 i ämnet samhällskunskap.

Arbetsområde 1

Romer – en av de nationella minoriteterna

Nedan ges ett exempel på ett arbetsområde om romer som nationell minoritet samt vad deras särställning och rättigheter innebär där eleverna utvecklar sin förmåga att reflektera över mänskliga rättigheter samt demokratiska värden, principer, arbetssätt och beslutsprocesser.

Exemplet omfattar enbart delar av syftestexten, av det centrala innehållet och av kunskapskraven som kan vara relevanta för arbetsområdet samt förslag på frågeställningar och resurser eller material. Konkretiserade mål, arbetssätt, redovisningsformer eller tidsåtgång är delar av planeringen som läraren och eleverna avgör utifrån faktiska omständigheter.

Syfte och centralt innehåll

För att eleven ska ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- reflektera över mänskliga rättigheter samt demokratiska värden, principer, arbetssätt och beslutsprocesser

kan läraren i planeringen av arbetsområdet utgå från följande delar av det centrala innehållet:

Rättigheter och rättskipning

- De nationella minoriteterna och samernas ställning som urfolk i Sverige samt vad deras särställning och rättigheter innebär.

Frågeställningar till arbetsområdet

I planeringen och genomförandet av arbetsområdet kan läraren och eleverna välja att i undervisningen arbeta med till exempel följande frågeställningar:

- Vad innebär de nationella minoriteternas särställning och rättigheter?
- Utifrån kunskaper om romernas situation i Sverige och Europa historiskt och idag, vilka orsaker kan det finnas till att internationell och svensk lag ger de nationella minoriteterna särskilda rättigheter?

Kunskapskrav

Genom att i undervisningen arbeta med området *Romer - en av de nationella minoriteterna* kan läraren få ett bedömningsunderlag utifrån följande del av kunskapskraven i slutet av årskurs 9:

(...) Dessutom kan eleven redogöra för de nationella minoriteterna och deras särställning och rättigheter. Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda**

kunskaper om demokratiska värden och processer och visar det genom att föra **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade** resonemang om demokratiska rättigheter och skyldigheter samt nackdelar med olika former för gemensamt beslutsfattande. om för- och nackdelar med olika former för gemensamt beslutsfattande. (...)

Material/resurser

I planeringen och genomförandet av arbetsområdet kan läraren och eleverna välja att utgå från till exempel följande resurser:

www.varromskahistoria.se

www.minoritet.se

www.lansstyrelsen.se/stockholm/sv/manniska-och-samhalle/nationella-minoriteter

Dessa resurser ger ett underlag för att resonera om de frågeställningar som anges. Utifrån den faktiska planeringen av ett arbetsområde står det förstås läraren och eleverna fritt att använda de resurser som bedöms lämpligast.

Se gärna: www.skolverket.se/om-romer

Arbetsområde 2

Unga romer i Sverige

Nedan ges ett exempel på ett arbetsområde om romska ungdomars identiteter, livsstilar och välbefinnande och hur detta påverkas samt om immigration till Sverige förr och nu - integration och segregation i samhället. I arbetsområdet ges eleverna förutsättningar att utveckla sin förmåga att reflektera över hur individer och samhällen formas, förändras och samverkar samt sin förmåga att analysera samhällsstrukturer med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp och modeller.

Exemplet omfattar enbart delar av syftestexten, av det centrala innehållet och av kunskapskraven som kan vara relevanta för arbetsområdet samt förslag på frågeställningar och resurser eller material. Konkretiserade mål, arbetssätt, redovisningsformer eller tidsåtgång är delar av planeringen som läraren och eleverna avgör utifrån faktiska omständigheter.

Syfte och centralt innehåll

För att eleven ska ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att:

- reflektera över hur individer och samhällen formas, förändras och samverkar, och
- analysera samhällsstrukturer med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp och modeller,

kan läraren i planeringen av arbetsområdet utgå från följande delar av det centrala innehållet:

Individer och gemenskaper

- Ungdomars identiteter, livsstilar och välbefinnande och hur detta påverkas, till exempel av socioekonomisk bakgrund, kön och sexuell läggning.

- Immigration till Sverige förr och nu. Integration och segregation i samhället.

Frågeställningar till arbetsområdet

I planeringen och genomförandet av arbetsområdet kan läraren och eleverna välja att i undervisningen arbeta med till exempel följande frågeställningar:

- Alla människors liv påverkas av många olika faktorer. Våra identiteter, livsstilar och vårt välbefinnande påverkas av saker som hur gamla vi är, vår familj, hur gott ställt vi har det och vilka kulturer vi växer upp i. Vilka faktorer kan påverka romska ungdomars identiteter, livsstilar och välbefinnande och på vilka sätt? Vilka likheter och skillnader kan det finnas om man jämför med andra grupper av ungdomar?
- Vilka krafter verkar integrerande respektive segregering för romer i Sverige idag? Hur kan det påverka romska ungdomars möjligheter att påverka sin egen och andras livssituation?

Kunskapskrav

Genom att arbeta med området *Unga romer i Sverige* kan läraren få ett bedömningsunderlag utifrån följande del av kunskapskraven i slutet av år 9 i ämnet:

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett i **huvudsak/relativt väl/väl fungerande** sätt. Eleven kan föra enkla/utvecklade/välutvecklade och

nyanserade resonemang om hur individer och samhällen påverkas av och påverkar varandra och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband mellan olika faktorer som har betydelse för individers möjligheter att påverka sin egen och andras livssituation.

Material/resurser

I planeringen och genomförandet av arbetsområdet kan läraren och eleverna välja att utgå från till exempel följande resurser:

Romska ungdomar berättar
www.varromskahistoria.se
www.minoritet.se

Dessa resurser ger ett underlag för att resonera om de frågeställningar som anges. Utifrån den faktiska planeringen av ett arbetsområde står det förstås läraren och eleverna fritt att använda de resurser som bedöms lämpligast.

Se gärna: www.skolverket.se/om-romer

Arbetsområde 3

Mediebilder av romer

Nedan ges ett exempel på ett arbetsområde om nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden - hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet där eleverna ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att analysera och kritiskt granska lokala, nationella och globala samhällsfrågor ur olika perspektiv samt sin förmåga att uttrycka och värdera olika ståndpunkter i till exempel aktuella samhällsfrågor och argumentera utifrån fakta, värderingar och olika perspektiv.

Exemplet omfattar enbart delar av syftestexten, av det centrala innehållet och av kunskapskraven som kan vara relevanta för arbetsområdet samt förslag på frågeställningar och resurser eller material. Konkretiserade mål, arbetssätt, redovisningsformer eller tidsåtgång är delar av planeringen som läraren och eleverna avgör utifrån faktiska omständigheter.

Syfte och centralt innehåll

För att eleven ska ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att:

- analysera och kritiskt granska lokala, nationella och globala samhällsfrågor ur olika perspektiv, och
- uttrycka och värdera olika ståndpunkter i till exempel aktuella samhällsfrågor och argumentera utifrån fakta, värderingar och olika perspektiv,

kan läraren i planeringen av arbetsområdet utgå från följande delar av det centrala innehållet.

Information och kommunikation

- (...)Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet.

Frågeställningar till arbetsområdet

I planeringen och genomförandet av arbetsområdet kan läraren och eleverna välja att i undervisningen arbeta med till exempel följande frågeställningar:

- Vilka bilder av romer förmedlas i svenska och internationella medier? Vilka generaliseringar och fördomar, positiva såväl som negativa, synliggörs om man till exempel söker bilder på webben med nyckelorden ”romer”, ”zigenare”, ”zigenerska” och ”gypsy life”?
- Hur påverkas unga romer och icke-romer av dessa mediebilder? Vilket ansvar har medierna för att förmedla balanserade bilder av romer? Vilket ansvar har vi som medieanvändare för att kritiskt granska medierna?

Kunskapskrav

Genom att i undervisningen arbeta med området *Mediebilder av romer* kan läraren få ett bedömningsunderlag utifrån följande del av kunskapskraven i slutet av år 9 i ämnet:

Eleven kan undersöka samhällsfrågor ur olika perspektiv och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband med **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/välutvecklade och väl** underbyggda resonemang. Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i några samhällsfrågor med **enkla/utvecklade/välutveck-**

lade resonemang och **till viss del/relativt väl/väl** underbyggda argument och kan då i **viss/förhållandevis stor/stor** utsträckning växla mellan olika perspektiv.

Material/resurser

I planeringen och genomförandet av arbetsområdet kan läraren och eleverna välja att utgå från till exempel följande resurser:

- Googlesökningar med nyckelord som ”romer”, ”zigenare”, ”zigenerska” eller ”gypsy life”, bilder eller texter.
- Romska ungdomar berättar
- Debattartiklar om mediebilderna av romer, t.ex. <http://expo.jmg.gu.se/sites/default/files/pdf/kh10-2.pdf> eller <http://quickresponse.se/artiklar/2005/mars/kultursidors-romer-dansar-och-sjunger/>

Dessa resurser ger ett underlag för att resonera om de frågeställningar som anges. Utifrån den faktiska planeringen av ett arbetsområde står det förstås läraren och eleverna fritt att använda de resurser som bedöms lämpligast.

Se gärna: www.skolverket.se/om-romer

Skolverket